

Trots? Helden?

De laatste maanden krijg ik steeds vaker e-mails of berichten van de overheid, het management, organisaties of collega's waarin men trots is op mij of iemand anders. In de afgelopen tijd was er een ware hausse van dit soort meldingen. Er zijn weinig woorden die meer jeuk bij me oproepen. Het is een vorm van taalinflatie, met hyperbolen die hun doel ver voorbij schieten.

Vaak is er ook een dubbele bodem. Zo werden verpleegkundigen en verzorgenden tijdens de coronacrisis de hemel in geprezen, maar kunnen ze vervolgens geen structurele loonsverhoging verwachten. Moeten artsen op de spoedeisende hulp in 'normale' tijden ook heel hectische en ingrijpende gebeurtenissen doorstaan, maar worden ze daarom nooit als held gezien. En wat te denken van de thuiszorg, waar men zich altijd al uit de naad werkt, met steeds minder tijd voor cliënten: blijven anderen trots op hen als alles weer enigszins normaal functioneert?

'Trots' en 'held' zijn predicaten die vooral degene die ze uitspreekt lijken te moeten helpen. Maar wat zég je eigenlijk, als je trots op iemand bent of hem een held noemt? In ieder geval eigent de spreker zich het gezag toe om zo'n oordeel uit te spreken. Dat brengt in ieder geval asymmetrie aan in de relatie. Alsof je een kind of ondergeschikte bent, die bijzonder zijn best heeft gedaan om te doen wat de ander in gedachten heeft of verwacht. En dat is een tweede element: zo'n oordeel is gebaseerd op verwachtingspatronen, ideeën en normen van de spreker.

Veel zorgverleners die tot held werden bestempeld of op wie anderen trots waren, bleken zelf helemaal niet zo te spreken over wat zij hadden gepresteerd. Te weinig hulp- en beschermingsmiddelen, te weinig of zelfs geen contact met de patiënt, strakke protocollen die vaak de eigen verantwoordelijkheid onderdrukten, voortdurend wisselende richtlijnen met allerlei innerlijke tegenstrijdigheden. Trots zijn en anderen tot helden bestempelen betekent dus ook dat de spreker zich niet hoeft in te laten met de concrete omstandigheden. Er ontstaat afstand – tussen beleid en praktijk, tussen management en werkvloer en tussen ideeën en realiteit.

Geestelijk verzorgers mogen eigenlijk niet trots zijn op iemand of hem tot held bestempelen, vind ik. Geestelijk verzorgers moeten bewogen zijn en vooral de werkelijkheid van de medemens zo goed mogelijk in beeld brengen. Met alle schoonheid, maar ook met alle lelijkheid die daarbij hoort. Mogelijkheden en beperkingen, veerkracht en tragiek – zoals het leven is. Vaak met antihelden, zonder iets om trots op te zijn. Ons tijdschrift draagt eraan bij, ook in dit nummer, om die werkelijkheid in beeld te brengen.

Het is u misschien opgevallen: dit is nummer 99 van het *Tijdschrift Geestelijke Verzorging*. In december verschijnt nummer 100. Op dit moment bereidt de redactie dit jubileumnummer voor. We willen er een beeld in schetsen van de stand van zaken in de geestelijke verzorging anno 2020. De alledaagse werkelijkheid die bijzondere voorbeelden laat zien, maar ook niet zelden een soort gefröbel.

Sjaak Körver, hoofdredacteur

E-mail: tgvhooftredacteur@vgvz.nl